

Eerste multicultureel uitvaartcentrum wil ‘oog hebben voor ieders wensen en gevoeligheden’

Gitarai Ramkisoen opent een multicultureel uitvaartcentrum in hartje Borgerhout. Beeld Bob Van Mol

Wie in ons land zijn laatste adem uitblaast, krijgt niet altijd een afscheid dat rijmt met de eigen rituelen. Gitarai Ramkisoen wil daar vanuit de smeltkroes van Borgerhout verandering in brengen, als eerste ‘multiculturele uitvaartondernemer’ in ons land.

♦ Exclusief voor abonnees door **MICHIEL MARTIN** 25 september 2019, 9:00

“Bij hindoes is het bijvoorbeeld belangrijk dat iedereen zo rein mogelijk deelneemt aan een uitvaart, en binnen sommige Afrikaanse culturen gebeurt er van alles tegelijk: bidden, dansen, eten en zingen. Alleen is de dienstverlening daar amper op afgesteld. Een uitvaart van twee dagen of meerdere keren samenkomen in plaats van een eenmalig gegeven? Bij de meeste centra krijg je van zes tot zeven *and that's it.*”

Vanuit een ruime, statige kamer op de benedenverdieping van het vroegere – en prachtige – vredegerecht van Borgerhout moet Gitarai Ramkisoen maar door de voorruit turen om haar toekomstige klantenbestand te zien voorbijlopen. Buiten loopt namelijk de Turnhoutsebaan en haar gekende mix van volk, binnen hoopt ze die Antwerpse smeltkroes straks te mogen ontvangen voor een uitvaart op ieders rituele maat. Zaterdag start ze officieel met haar Multicultureel Uitvaartcentrum Antwerpen (MUA), het eerste in ons land.

TUSSENPERSOON

De mosterd voor haar onderneming haalt Ramkisoen, die geboren is in Suriname en op haar achtste naar Nederland verhuisde, bij onze noorderburen. Daar begonnen ongeveer een kwarteeuw geleden al de eerste etnische ondernemers met dergelijke concepten, vandaag zien ook de belangrijke spelers in de sector, of zelfs steden, het potentieel. Zo opent in 2020 in Amsterdam een multicultureel uitvaartcentrum op initiatief van de stad en gebouwd door de grote uitvaartorganisatie Yarden.

Ramkisoen weet uit eigen ervaring dat een voor sommigen banaal foutje binnen de cultuur van een rouwende familie kan aankomen als een mokerslag. “Toen mijn broer onverwacht stierf, werd de kist verkeerd in het graf gelegd. Het hoofd aan de kant waar de voeten horen te liggen. Zoiets kan je niet in één twee drie veranderen, we moesten een hele procedure opstarten bij het ministerie van Justitie om hem opnieuw te kunnen begraven.”

Ramkisoen, die intussen 21 jaar in Merksem woont, wil dergelijke toestanden voorkomen door oog te hebben voor al die verschillende wensen en gevoeligheden. Dat zal ze initieel doen als tussenpersoon vanuit haar kantoortje, die op zoek gaat naar de juiste aula, bewassing of kist. Een eigen uitvaartcentrum is een (dure) droom voor later. “Maar misschien merkt de stad mijn initiatief wel op”, klinkt ze hoopvol.

De ruimte waar Ramkisoen straks haar klanten ontvangt, met een streepje kunst van Rachel Agnew aan de wand. Beeld Bob Van Mol

VALKUILEN

Is er wel een nood aan zo'n multicultureel uitvaartcentrum? Het valt alleszins niet te ontkennen dat de 178 nationaliteiten in Antwerpen ook na de dood een

uitdaging bieden, en in februari kopte *Het Laatste Nieuws* dat er voor het eerst meer mensen mét dan zonder een migratieachtergrond leven. Moslim, jood of bakfietsevangelist, iedereen heeft zijn eigen visie op de juiste uitvaart.

“De dood blijft iets heel persoonlijks. Maar je kan wel stellen dat als je ergens geleefd hebt, het voor veel mensen belangrijk is dat ze daar ook als overledenen een thuis vinden”, duidt cultureel antropoloog Yvon van der Pijl (Universiteit Utrecht), die onderzoek deed naar rituele rondom dood en rouw, het belang. “Als samenleving of stad kan je daarmee een belangrijk signaal geven: ook in de dood zijn we inclusief.”

Al zijn er natuurlijk valkuilen, zegt Van der Pijl. Bijvoorbeeld dat er voor elke moslim of jood een standaard reispakketje richting hiernamaals ligt, en dat een ‘multiculturele uitvaart’ dan vooral platte commercie wordt. “Terwijl we bij autochtone niet-religieuze mensen net een hele grote focus zien op persoonlijke uitvaarten, zou je dan andere doelgroepen in een hokje duwen”, vertelt ze. “Het kan zeker nuttig zijn om te weten dat creoolse Surinamers vaak wat meer tijd wensen om te rouwen, of een traditie hebben van begeleidende bazuinmuziek, maar dat hoeft daarom niet voor elke persoon uit die gemeenschap zo te zijn. Het moet altijd starten met een persoonlijk gesprek.”

“Bovendien is het pas echt multicultureel als ook de autochtone bevolking de weg vindt, anders krijg je al snel het label van een uitvaartcentrum voor migranten”, ziet Van der Pijl. En wettelijke drempels zijn er natuurlijk ook bij sommige verzoeken.

ECOLOGISCHE KISTEN

Ramkisoen lijkt zich bewust van die valkuilen, onder meer door al stage te lopen bij een multicultureel uitvaartcentrum in Den Haag. Op prospectie op een Belgische uitvaartbeurs werd ze zich echter eveneens bewust van het grote gat dat gaapt op de huidige markt. “Ik was er de enige persoon met een bruine huidskleur”, zegt ze. “Echt blij leken ze niet met mijn initiatief, het is een gesloten wereldje.” Eentje waar vooral ook het grote geld mee te verdienen valt, en dat rijmt niet meteen met een nieuwkomer die luidop roept dat doodgaan betaalbaar moet zijn.

“Koning of bedelaar, iedereen gaat dood”, zegt Ramkisoen. En als het even kan, mag dat ook op een manier die ons klimaat en milieu geen schade toebrengt. Via een samenwerking met Fair Coffins, een Nederlands bedrijf, heeft ze ‘100 procent ecologische’ kisten in de aanbieding. “We moeten duurzaam leven, waarom dan ook niet duurzaam sterven?”